Дәрбәнд

ДОСТЛУГ. ГАРДАШЛЫГ. БИРЛИК

100 1921-2021 ДАССР

Тәсисчи: ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МӘТБУАТ ВӘ ИНФОРМАСИЈА НАЗИРЛИЈИ

12+

№ 43 (98339) 1920-ҹи илдән чыхыр 22 ОКТЈАБР 2021-ҹи ил, ҹүмә. *Гијмәти 2 рубл.*

Тәбрик етмишдир

Дағыстанын Башчысы Серҝеј Меликов Республика сакинләрини Дағыстан мәдәнијјәти вә дилләр ҝүнү мүнасибәтилә тәбрик етмишдир.

«Бу ҝөзәл бајрам бизим һамымыза өз ҝөкләримизи нечә билмәји, доғма дијарынын вә вәтәнинин, дүнјаја ҝөз ачанда бизә совгат кими бәхшиш едилән, һансы ки, онда бизим әҹдадлармызын әсрлик мүдриклији вә мәнәви ирси горујуб сахлајан ана дилини севмәји вә фәхр етмәји хатырлатыр. Мәһз о нәсилләри, чохмилләтли Дағыстан халгларыны ваһид тарихи бүтөвлүјә бирләшдирәрәк мөһкәм әлагәләри тәмин едир.

«Инсанларын дили мүхтәлиф олса да онларын үрәкләринин бир олмасы ваҹибдир. Бизим бөјүк Рәсул Һәмзәтов бүтүн јарадыҹылыг һәјаты боју, ана дилләринин өјрәнилмәсинин ваҹиблијини, Вәтән үчүн һәгиги вәтәнпәрвәрләр тәрбијәләнмәси ишиндә онун әвәсиз гијмәтини гејд едирди. Дағыстан халглары дилләрини һармоник инкишафы үзрә өјрәнилмәси вә системли иши һакимијјәт органларынын вә иҹтимаијјәтин фәалијјәтиндә әсас истигамәтләрдән биридир. Бу ҝүн бизим үмүми сәјјләрмиздән чохдилли мәканын инкишафы, әхлаг дәјәрләринин бөјүмәкдә олан нәсилләрә өтүрүлмәси асылыдыр. Дағыстан фолклорунун түкәмәз варлығына, бөјүк классикләрин әсәрләринә сөјкәнәрәк биз дил савадынын вә данышыг мәдәнијјәтинин сәвијјәсинин галдырылмасы мәсәләсини һәлл етмәлијик.

Әминәм ки, бирҝә сәјләрлә биз Республикамызын дил вә мәдәни чохҹәһәтлијини, сөјкәндијимиз вә чохмилләтли өлкәмиз үчүн ҝәнҹ вәтәндашларын тәһсили вә тәлимидә дајаг ахтармаг үчүн бу варислији горујуб сахламалыјыг.

Сизә сүлһ, әминәманлыг, Дағыстанын вә Русијанын чичәкләнмәси наминә ҝөрдүјүнүз сәмими ишләрдә мүффәгијјәтләр арзулајырам»,- дејә - тәбрикдә билдирилир.

МӘДӘНИ ҺӘЈАТ

Икинҹи јүксәк ад

Октјабрын 18-дә Дағыстанын Башчысы Серҝеј Меликов бәстәкар, ССРИ Халг артисти Мурад Кажлајевә «Русија Федерасијасынын Әмәјинин Гәһрәманы» хүсуси фәрәгләнмә нишаныны тәгдим етмишдир.

Хатырладаг ки, Русија Президенти мүвафиг фәрманы ҹари илин апрел ајында имзаламышдыр. Јүксәк ад она «дөвләт вә халг гаршысында хүсуси хидмәтләринә ҝөрә» верилмишдир. Кажлајевин истедадлы ушаглар үчүн јаратдығы Республика инҹәсәнәт мәктәбиндә гонаглары «Гуниб» вокал ансамблынын ифасында Русијанын вә Дағыстанын һимнләрини сәсләндирилмәси илә гаршыламышлар.

Бәстәкары лајиглы мүкафат мүнасибәтилә тәбрик едән Серҝеј Меликов буну тарихи һадисә адландырмышдыр.

Реҝион башчысы демишдир: «Бу ад текҹә шәрәфли јох, һәмдә сизин јарадыҹылыг вә һәјатынызын гәһрәманлыг јолу олдуғуну характеризә едир. Бундан савајы бу ҝүнки мүкафатландырма мәрасими Русија Президентинин сизә, аиләнизә вә бүтүнлүкдә Дағыстана мүнасибәтини характеризә едир».

Мурад Кажлајев өз тәрәфиндән она ҝөстәрилән диггәтә ҝөрә тәшәккүрүнү билдирәрәк демишдир: «Сизин шәхсиниздә Владимир Владимировичә мәним һәјатыма, јарадаҹылығыма, Русијанын бөјүк вә гијмәтли мәдәнијјәтинә вердији јүксәк гијмәтә ҝөрә тәшәккүрүмү билдирмәк истәјирәм. Әмин едирәм ки, бундан сонрада Русијаја, онун мәдәнијјәтинә вә мәним Дағыстаныма, онун мәдәнијјәтинә инам вә әдаләтлә хидмәт едәҹәјәм».

Мурад Кажлајев Дағыстанын пешәкар мусиги мәдәнијјәтинин банилериндән биридир. Онун јарадыҹылыг јолу Бакыдан башламышдыр, һансы ки, ҝәләҹәк бәстәкар Бакы консерваторијасы нәзниндә ки, мусиги мәктәбини, сонра исә Азәрбајҹан Дөвләт Консерваторијасынын композисија үзрә Б.И.Зејдманын синифини битирмишдир.

Маестронун ҝөркәмли јарадыҹылыг ирсиндә биринҹи милли «Горјанка» балети, «Шамил» балети, ҹаз вә симфоник әсәрләр, «Миллион новобрачных», «Пора красных јаблок» мүзикләри, кинофилмләрә вә театр тамашаларына мусигиләр, ҝөзәл вокал әсәрләри вардыр. Бәстәкарын сечилмиш әсәрләр сијаһысында 350 артыг әсәринин чоху Русијада, Алманијада, Италијада вә АБШ-да чап олунмушдур.

Мурад Кажлајев бу ҝүндә республикамызын вә бүтүнлүкдә өлкәмизин мүасир мусиги инҹәсәнәтин инкишафына самбаллы төһфә верир. 2010-ҹы илдә истедадлы ушаглар үчүн јаратдығы Республика инҹәсәнәт мәктәбиндә фортопиано, хор, зәрб аләтләри, ҝитара, флејта, скрипка, вокал, тәсвири вә тәтбиги декоратив инҹәсәнәт, хореографија кими пешәләр үзрә тәһсил верилир.

«Дағыстан» РИА

БУ НӨМРӘДӘ

Шуранын Рәјасәт Һејәтинин јығынҹағында

«Дағыстан» РИА *сәһ.2*

Сијаһыја алынманын тарихи һаггында... *сәһ.2*

Балыг һасилаты 2,5 дәфә артмышдыр *сәһ. 3*

Форум баша чатмышдыр

«Дағыстан» РИА *сәһ.3*

Сијаһыја алынманын тарихи һаггында... М.К Маһмудов *сәһ.6*

Табасаран рајонунда Үмумрусија сијаһыја алынмасынын ҝедиши һаггында

Г.Өмәров *сәһ.6*

Үмумрусија «Рубеж» форумунда Дағыстаны үч нүмајәндәси тәмсил едир

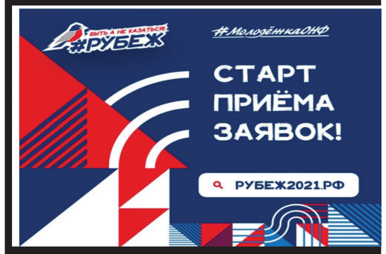

Н.Рәһимова *сәһ.7*

ДР ҺӨКҮМӘТИНДӘ

Шуранын Рәјасәт һејәтинин јығынҹағында

Октјабрын 9-да РФ Президентинин сәлаһијјәтли нүмајәндәсинин мүавини Максим Владимировун вә ДР һөкумәти Сәдри вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Абдулпатах Амирхановун рәһбәрлији алтында Дағыстан Республикасында стратежи инкишаф вә лајиһә фәалијјәти үзрә ДР Башчысы јанындакы Шуранын Рәјасәт һејәтинин јығынҹағы кечирилмишдир.

Ҝүндәлијә республикада милли лајиһәләрин реаллашдырылмасынын ҝедишаты һаггында мәсәлә чыхарылмышдыр. Абдулпатах Амирханов хатырлатмышдыр ки, 2021-ҹи илдә милли лајиһәләр үзрә малијјәләшдирмәнин үмуми һәҹми 24,1 милјард рубл тәшкил етмишдир. Бу онун гејд етдији кими республиканын бирләшдирилмиш бүдҹәсинин 14 фаизини тәшкил едән аз вәсаитләр дејил: «Ҝөстәрилән вәсаитләрин мәнимсәнилмәси ,о ҹүмләдән һәм дә республика бүдҹәсинин мәнимсәнилмәсидир. Октјабр ајынын 15-нә касса иҹрасы 10,5 милјард рубл вә ја ајрылмыш вәсаитләрин үмуми һәҹминин 43, 8 фаизини тәшкил едир. Дөрдүнҹү кварталда касса иҹрасы динамикасынын ҹидди артымынын ҝөзләнилмәсинә бахмајараг һазыр ки, вәзијјәт бизи гане етмир. Сонракы мәнимсәмәләрин һәмишә мүәјјән рискләри олур» дејә А.Амирханов билдирмишдир.

Абдулпатах Амирханов иҹра һакимијјәти органларынын башчыларына милли лајиһәләрдә мүәјјән едилмиш мәгсәдли ҝөстәриҹиләрин наил олунмасынын вә ишләрин ҝүҹләндирилмәсинин ваҹиблијини хатырлатмышдыр: «Илин јекунларына ҝөрә реҝионал лајиһәләрин башчыларынын һәр биринә шәхси гијмәт вериләҹәкдир» дејә Амирханов вурғуламышдыр.

Јығынҹағын ҝедишатында гејд едилмишдир ки, октјабр ајынын 15-нә 2021-ҹи илдә нәзәрдә тутулмуш 540 –дән 493 мүгавилә бағланмышдыр ки, бу да үмуми дејәри 13 милјард рубл вә ја 91,3 фаиз тәшкил едир.

Максим Владимиров өз нөвбәсиндә республикада милли лајиһәләрин реаллашдырылмасы сүрәтләринин артырылмасынын ваҹиблијини гејд етмишдир. О Дөвләт Башчысы Владимир Путинин гејд етдији кими милли лајиһәләрин реаллашдырылмасы чәрчивәсиндә реҝионал һакимијјәт органларынын мәсулијјәти «ишләрин сүрәтини артырмаг, приоритетләрә дәгиг риајәт етмәк вә нәзәрә чарпаҹаг дәјишикликләрә наил олмагдан ибарәтдир».

М.Владимиров демишдир: «Бөјүк иш апарылса да ејни заманда сүрәтинин артырмаг лазымдыр. Мисал үчүн касса иҹрасы 43 фаиздән чох олсада биздә олан мәлумата ҝөрә контрактасија 80 фаиздир, бәс 20 фаиз һардадыр? О ҹүмләдән ола билсин ки, бу сәбәбдән касса иҹрасы зәрәр чәкир. «Рәгәмсал игтисадијјат», «Тәһсил», «Тәһлүкәсиз вә кејфијјәтли јоллар» милли лајиһәләр үзрә республикада касса иҹрасы ән ашағы сәвијјәдәдир».

Сонра профил назирликләрин башчылары онларын һимајә етдији истигамәтләр үзрә милли лајиһәләрин реаллашдырылмасынын ҝедишаты һаггында мәлумат вермишләр. Мүзакирә иштиракчылары тәрәфиндән гејд едилмишдир ки, әсасән «Демографија», «Тәһсил» лајиһәләринин реаллашдырылмасы чәрчивәсиндә сосиал објектләрин тикинтисиндә әсасән нәзәрдә тутулмуш вәсаитләрин вә ҝөстәриҹиләрин вә милли лајиһәләрин нәтиҹәләринин наил олунмасында касса иҹрасынын чәтинликләри мүшајәт олунур.

Демографија милли лајиһәсинин реаллашдырылмасы һаггында данышан ДР әмәк вә сосиал инкишаф назири вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Изумруд Мүһүтдинова билдирмишдир ки, октјабр ајынын биринә касса иҹрасы 59,1 фаиз тәшкил едир. Гејд едилмишдир ки, «Мәшғуллуға көмәк» реҝионал лајиһәси чәрчивәсиндә реҝионда 2 ајдан 3 илә дәк јашда олан ушаглар үчүн 1950 јерлик 20 ушаг бағчасынын, еләҹә дә 1,5 -3 јаша дәк олан ушаглар үчүн 710 јерлик 37 ушаг бағчасынын тикинтиси апарылыр. 26 бәләдијјә бирләшмәсинин әразисиндә мәктәбә гәдәр тәһсил објектләринин тикинтиси үзрә тәдбирләр реаллашдырылыр.

ДР сәһијјә назири вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Татјана Белјајеванын вердији мәлумата ҝөрә «Сәһијјә» милли лајиһәси үзрә 2021-ҹи илдә планлашдырылмыш 48 мүгавиләдән 45-и бағланмышдыр. «Илк тибби санитар көмәјинин ҝөстәрилмәси системинин инкишафы» реҝионал лајиһә чәрчивәсиндә ҹари илдә республикада санавиасијанын инкишафына 130 милјон рубл вәсаит ајрылаҹағы нәзәрдә тутулмушдур.

ДР тәһсил назирлијинин башчысы вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Јәһја Бучајев билдирмишдир ки, «Тәһсил» милли лајиһәси чәрчивәсиндә бу илин сентјабрын 1-нә Актбулатјорт, Кимсијурт, Кандараул вә Ендереј кәндләриндә 840 шаҝирд јерлик 4 мәктәб истифадәјә верилмишдир. 8410 шаҝирд јерлик даһа 14 мәктәбин тикинтисинин баша чатдырылмасы вә еләҹә дә 10 јени мәктәб бинасынын тикинтисинә башланмасы планлашдырылмышдыр.

ДР нәглијјат вә јол тәсәррүфаты назири вәзифәсини мүвәггәти иҹра едән Ширухан Һаҹымурадов «Тәһлүкәсиз кејфијјәтли јоллар» милли лајиһәсинин реаллашдырылмасы һаггында мәлумат вермишдир. Онун мәлуматларына ҝөрә 2021-ҹи илдә нәзәрдә тутулмуш 24 мүгавиләдән 21 бағланмышдыр ки, буда 87,5 фаиз тәшкил едир.

«Јол тәсәррүфаты инкишафынын үмумсистем тәдбирләри» реҝионал лајиһәси үзрә Маһачгала агромелиорасијасы әразисиндә интелектуал нәглијјат системләринин тәтбиги нәзәрдә тутулмушдур.

Мүшавирәнин ҝедишатында һәр бир милли лајиһә үзрә ҝөстәриҹиләр вә иҹранын ҝедишаты нәзәрдән кечирилмишдир.

Максим Владимиров јекунда милли лајиһәләрин реаллашдырылмасынын проблемли мәсәләләринин һәллиндә республика рәһбәрлијини дәстәкләмәјә там һазыр олдуғуну билдирмишдир.

Јығынҹагда һәмчинин дә ДР милли лајиһәләрин витсе назирләрдән ибарәт кураторлары, еләҹә дә лајиһә комитәләринин тәркиби тәсдиг едилмишдир.

«Дағыстан» РИА

ДӨВЛӘТ ӘҺӘМИЈЈӘТЛИ ТӘДБИР

Сијаһыја алынманын тарихи һаггында...

Әһалинин сијаһыја алынмасы мүәјјән вахтларда өлкәнин һәр бир вәтәндашыны вә ја әразисини характеризә едән демографик, игтисади вә сосиал мәлуматлары топлајан бир просесдир.

Үмумрусија сијаһыја алынмасы әһалинин сајы вә структуру, сосиал-игтисади характеристикасы, әһалинин милли вә дил тәркиби, онун тәһсил сәвијәси илә ујғунлашдырылараг Русија Федерасијасы әразисиндә бөлүшдүрүлмәсинә аид федерал информасија мәлуматларынын әсас мәнбәјидир.

Рус дөвләтиндә әһалинин учота алынмасы монгол-татар әсарәти вахтларында, биринҹи Пјотрун дөврүндән башлајараг 1861-ҹи илә -тәһкимчилик һүгуну ләғв едилмәсинә гәдәр апарылмасынын 1897-ҹи илдә Русијада әһалинин биринҹи сијаһыја алынмасы кечирилмишдир. Ҝөркәмли сәјјаһ вә енсиклопедијачы-алим Пјотр Петрович Семенов-Тјан –Шански онун тәшәббүскары олмушдур. О статистика үзрә биринҹи Дөвләт Шурасына башчылыг етмиш вә үмуми сијаһыја алынмаја гәдәр Санкт-Петербургда әһалинин биринҹи сијаһыја алынмасыны кечирмишдир. Бу сијаһыја алынмалар үмуми дејилди, мәлуматлар статистика үчүн топланырды. Һәјәтләр вә верҝи јығылмасы үчүн әмлак вә ја һәрби еһтијаҹлар үчүн киши әһалиси нәзәрә алынырды. Бир сөзлә мәгсәдләр мүасир статистикадан узаг иди. 1897-ҹи илин сијаһыја алынмасы үмуми иди, јәни Русија империјасы әразисиндә јашыјан бүтүн адамлар сајылмышдыр. Өлкәнин сосиал-демографик портретини мәшғуллуг вә тәһсил сәвијјәси, доғум вә өлүм һалларыны ҝөрмәкдән өтрү суаллар тәртиб олунмушдур. Статистика илә мәшғул оланларын әмлак һаггында мәлумат јығмаг вә верҝи өдәјәнләри нәзәрә алмаг мәгсәдләри јох иди. Бу мәнада әһалинин сијаһыја алынмасы Семенов-Тјан-Шански дөврүндән дәјишмәјәрәк галмышдыр.

Әһалинин сонракы сијаһыја алынмасы 1916-1917-ҹи илләрдә, 1920-ҹи илдә исә вәтәндаш мүһарибәси дөврүндә кечирилмишдир. 15 март 1923-ҹү ил тарихдә шәһәр әһалисинин сијаһыја алынмасы вә сәнаје сијаһыја алынмасы кечирилмишдир. Әһалинин биринҹи Үмумиттифаһг сијаһыја алынмасы 17 декабр 1926-ҹы ил тарихдә баш тутмушдур.

Әһалинин икинҹи Үмумиттифаһг сијаһыја алынмасы әввәлҹә 1933-ҹи илдә кечирилмәси нәзәрдә тутулмушду, анҹаг коллективләшмә илә бағлы аҹлығын диггәтлә ҝизләдилмәси демографик фәлакәтлә нәтиҹәләнмишдир.Она ҝөрә дә сијаһыја алынманын мүддәтләри дәфәләрлә дәјишдирилмиш вә анҹаг 1937-ҹи илин јанварында баш тутмушдур. 17 јанвар 1939-ҹы ил тарихдә исә нөвбәдән кәнар јени сијаһыја алынманын әсас мәгсәди ССРИ-ин әһалисинин артымыны ҝөстәрмәк иди.

ССРИ-дә әһалинин сонраки сијаһыја алынмасы 20 илдән сонра 15 јанвар 1959-ҹи ил тарихдә баш тутмушдур.

Совет дөврүндә әһалинин нөвбәти сијаһыја алынмалары 15 јанвар 1970-ҹи илдә, сонракы 17 јанвар 1979-ҹу илдә вә ахырынҹысы 12 јанвар 1989-ҹу илдә баш тутмушдур.

1979-ҹу илдә кечирилмиш сијаһыја алынмадан кечән 10 ил әрзиндә әһалинин сајы 174 мин вә ја 10,7 фаиз артмышдыр. Республикамызда әһалиси 50 миндән јухары олан шәһәрләрин сајы 2 дән 5 гәдәр артмышдыр. Ән чох артым Маһачгалада вә еләҹәдә Дәрбәнд, Кизилјурт, Каспијски вә Избербаш шәһәрләриндә олмуш, һансы ки, онларын әһалиси 1979-ҹу ил илә мүгајисәдә 18-32 фаизә гәдәр чохалмасы мүшајәт олмушдур.

2002-ҹи илдә әһалинин Үмумрусија сијаһыја алынмасы өлкә вә хариҹи тәҹрүбә, ҝениш елми мүзакирәләр, БМТ-нин вә диҝәр Бејнәлхалг тәшкилатларын төвсијәләри нәзәрә алынмагла һазырланмышдыр. Һәмин сијаһыја алынмаја ҝөрә ДР-ин әһалиси 1989-ҹу илә нисбәтән 774 мин нәфәр артараг 2 милјон 577 мин нәфәр тәшкил етмишдир.

Әһалинин ахырынҹы Үмумрусија сијаһыја алынмасы 2010-ҹу илдә кечирилмишдир. Һәмин мәлуматлара ҝөрә ДР әразисиндә 2 милјон 910 нәфәр адам, бунун 1 милјон 315,9 мини шәһәр вә 1милјон 593 мин нәфәри кәнд сакинләридир. Биринҹи сијаһыја алынмаја (1897-ҹи) ил нисбәтән әһалинин сајы мүасир сәрһәдләрдә 4 дәфәдән чох артмышдыр. Һәм дә нәзәрә алмаг лазымдыр ки, биринҹи сијаһыја алынмадан 1897-ҹи илдән 1926-ҹи илә гәдәр мүддәтдә –јени 30 илдә артым 5,2 фаиз олмушдурса ајры-ајры (авар, дарҝин, ногај) вә диҝәр халглар практики олараг јох олмаг һәддиндә идиләр, ушаг өлүмү 35 фаизи өтүрдү,

→ 6

Балыг һасилаты 2,5 дәфә артмышдыр

2020-чи илин мүвафиг дөврүнә нисбәтән чари илин 9 ајы әрзиндә Дағыстанда балыг һасилаты һәчимләри 2,5 дәфә артмышдыр. Бу һагда Росбалыгчылыг идарәсинин Шимали Гафгаз әрази идарәсинин сајтында мәлумат верилмишдир.

«Илин әввәлиндән Дағыстанда 24,5 мин тон балыг тутулмушдур. Бу өтән илин мүвафиг дөврүнә нисбәтән 2,5 дәфә чохдур. Өтән илдә чәми10,3 мин тон балыг тутулмушдур» дејә мәлуматда билдирилир.

Бунунла белә тутулмуш 24,5 мин тон балығын 21,9 мин тону килка олдуғу дәгигләшдирилир. Еләчәдә Русбалыгчылыгда гејд етмишләр ки, бу артым кәмиләрдән истифадә олунараг мүхтәлиф дәринлик тралы илә фәал килка тутулмасы сајәсиндә газанылмышдыр.

ДӘРБӘНДДӘ ҮМУМРУСИЈА ТӘҺСИЛ ФОРУМУ

Форум баша чатмышдыр

Русијанын ән гәдим шәһәриндә «EduWave Каспиј -21» Үмумрусија тәһсил форуму өз програмыны баша вурмушдур. Форум чәрчивәсиндә мүхтәлиф мејданчаларда дәјирми масалар, тәһсил експертләриндән үстад-дәрсләри вә Русијада тәһсил системинин инкишафы мөвзусу үзрә дискусијалар кечмишдир. Бу һагда информасија агентлијинә ДР тәһсил назирлијинин мәтбуат хидмәтиндән мәлумат верилмишдир.

Форум иштиракчылары Дәрбәндин бир сыра мәктәб вә мәктәбә гәдәр мүәссисәләрини кәзәркән өлкәмизин мүхтәлиф субјектләриндән олан мүәллимләр практики тәчрүбә мүбадиләси кечирмиш вә реҝионлар арасы гаршылыглы әлагәләр јарадырдылар. Беләки 16 сајлы ушаг бағчасынын мејданчасында тәһсилин фәрғләшмәси просесләринин идарә олунмасы вә нејрофизиоложи факторлар әсасында «Мәктәб-ушаг бағчасы» варислијинин тәшкили мәсәләләри үзрә експерт сесијасы кечирилмишдир.

11,15 сајлы вә «Сүлһ вә мәдәнијјәт кимназијасы» мәктәбләринин диалог мејданчаларында шакирдләрин пешәкар өз мүгәддәратынын тәјин етмә, истедадлы ушагларла иш, тәһсил тәшкилатларынын башчылары идарәчилик вәрдишләринин инкишафы үзрә «Алыје паруса» комплексинин базасы әсасында тәһсил идарәләри органлары башчылары үчүн хүсуси програм динләјичиләри олдулар.

Тәчрүбә мүбадиләси вә тәһсил тренинкләриндән сонра форум иштиракчылары гәдим шәһәрин әнәнәләри вә көрмәли јерләри илә таныш олдулар.

«Дағыстан» РИА

РЕСПУБЛИКА ХӘБӘРЛӘРИ

Инвестисија лајиһәләринин реализә едилмәси үзрә мүшавирә

Дағыстан Республикасы һөкүмәтинин биринчи мүавини Батыр Емејев «Дағыстанын инкишаф корпорасијасы» аксионер чәмијјәтинин програмлары хәттилә малијјәләшдирилмиш сәрмајә лајиһәләринин реализә едилмәси мәсәләси үзрә мүшавирә кечирилмишдир.

Мүзакирәләрдә Дағыстан Республикасынын саһибкарлыг вә сәрмајәләр үзрә Акентлији башчысы вәзифәсини мүвәггәти ичра едән һачы-Мурад Абашилов вә «ДИК» аксионер чәмијјәтинин баш директору Гимбат Гимбатов, еләчәдә сәрмајә лајиһәләринин тәшәббүскарлары иштирак етмишләр. Көрүш иштиракчылары бир сыра инвестисија лајиһәләринә онларын ичәрисиндә «Матис» ММЧ-си тәшәббүскар кими чыхыш едән «Кафыр-Кумух кәндиндәки сәнаје зонасында гипс вә дахилиндә гипс олан тикинти материалларынын истеһсалы үзрә завод тикинтиси», «Југ агрохолдинг» ММЧ-си вә 10 һектар саһәси олан истихана комплексинин «Агромир» ММЧ-си Маһачгала шәһәриндә тикинтиси нәзәрдә тутулмушдур.

Маһачгала шәһәринин Шамхал-Термен гәсәбәсиндә 6,6 һектар үмуми саһәси олан истихана комплексинин икинчи нөвбәсинин тикинтиси әһалини ил боју помидорла тәмин етмәк үчүн нәзәрдә тутулмушдур. Һәмин тикинтиләрдә истилик үчүн кеотермал енержи мәнбәләриндән истифадә олуначагдыр.

Көрүшүн јекүнларына көрә һәр лајиһә үзрә ичра мүддәтләри, көстәрилән тәдбирләр планы мүәјјәнләшдирилмишдир.

Бејнәлхалг сәркидә иштирак едәчәкдир

«Кизлјар конјак заводу» АЧ Русијанын милли експозисијасы тәркибиндә кечириләчәк һазыр гида мәһсуллары вә сәринләшдиричи суллар Anuga-2021 Бејнәлхалг сәркидә (Алманијада) иштирак едәчәкдир.

Мүәссисәнин мәтбуат хидмәтиндән бу һагда информасија акентлијинә мәлумат верилмишдир.

Сәрки октјабр ајынын 9-дан 13-дәк давам едәчәк вә кибрид форматда кечәчәкдир.

«Русија ихрач мәркәзи» аксионер чәмијјәти експозисијанын тәшәббүсчүсүдүр.

Алманијада кечириләчәк Anuga-2021 Бејнәлхалг сәркисинә 30-дан артыг Русија ихрачатчылары өз мәһсулларыны тәгдим едәчәкләр.

Anuga- дүнјада апарычы гида јармаркасы вә ичтимаи иашә базарыдыр. Бу һадисәјә тичарәт вә иашә секторунун 155 мин пешәкары чәлб етмәси иш имканларынын јүксәк сәвијјәсинә зәманәт верәчәкдир.

Он јармарканы бир дам алтында бирләшдирәрәк Anuga актуал мөвзулар, информатив мүһазирәләр вә Бејнәлхалг мүтәхәссисләр конгресләринин програмыны тәклиф едир. Нәтичәдә гида сәнајеси аләми күндән-күнә инкишаф едир.

Јени сәрләвһә ишә салынмышдыр

«Дәрбәнд горуг музеји «Експонат објективдә» адлы јени даими сәрләһвәни ишә салмышдыр»,- дејә музејин мәтбуат хидмәтиндән информасија акентлијинә мәлумат верилмишдир

Инстаграм сосиал шәбәкә сәһифәсиндә, сајтда, јутуб каналында, «Дербентские новости» сәһифәсиндәки Инстаграмда инчәсәнәтә гијмәт верәнләр вә тарихи севәнләр үчүн минләрлә експонатлар тәгдим едиләчәкдир.

Сәрләвһәни «Гренада» мундир дүјмәси ачыр.

«Дүјмәнин илк саһибинин сөзләринә көрә бу дүјмә сүркүндә олан јазычы-декабрист А.А.Бестужев-Марлинскинин хидмәт кечдији 10-чу Күрчү баталјонунун һәрби хидмәтчиси мундиринин тәфсилатына аиддир. Илк бахышдан бу ади мундир дүјмәсидир. Онун јасты гулаг шәклиндә јапышдырылмыш пластика формасы варды. Дүјмә латын гаршығындан һазырланмышдыр. Һәмин дүјмә XIX–чу әсрин икинчи јарысына аиддир. Она көрә ки, һәмин вахтда Дағыстанын вә Дәрбәндин әразисиндә доғурдан да жандарма һиссәләри олдуғуна көрә «Гренада» олан һәмин дүјмә Дағыстанын вә хүсусилә Дәрбәндин әразисиндә тапыла биләр»,- дејә мәтбуат хидмәти мәлумат јајмышдыр.

Дағыстан -кино сәнајесинин платформасы

Дағыстан һәр заман шаир вә јазычылары, мусигичиләри вә бәстәкарлары, мүғәннилләри вә рәгаслары марағлы, һәјәчанлы вә унудулмаз лајиһәләр јаратмаға илһамландырмышдыр. Бу дәфә «ВГИК-Дебүт» вә режиссор Александр Галибин ВГИК-ин мәзунларындан бири- Анна Вејлертин ссенариси әсасында үч новелладан ибарәт «Балача Бахинин мачәралары» адлы ушаг филми әсасында биркә филм чәкмишләр. Филм Дағыстанда Гуниб рајонунун Чох кәндиндә чәкилиб. Бу балача дағыстанлы оғланын-Бахинин шәхсијјәтинин формалашмасы вә бөјүмәси һаггында бир чәкилишдир. О, фәргли вәзијјәтләрдә бәзән чәтин вә мәсулијјәтли сечимләр етмәли олур. Бүтүн бунлар Дағыстан колорити, аилә әнәнәләри вә мөһтәшәм мәнзәрәләри илә зәнкинләшдирилмишдир. Актјор һејәти вә әсас персонаж јерли сакинләрдән сечилиб.

Бизим һәссас, гајғыкеш, хејирхаһ инсанларымыз бурада да фәргләнмишләр. Онлар мәнзәрәни јаратмаға, декорасијалар гурмаға, чәкилиш групу үчүн мәнзил тапмаға, јемәк вә нәглијјат әлдә етмәјә көмәк етмишләр.

Филмин продүсери вә «ВГИК-Дебүт» продүсер мәркәзинин баш директору Фјодор Попов јерли сакинләр тәрәфиндән белә исти гаршыланмалары вә реаксијаны көрүб чох һејрәтләнмишдир.

Һазырда филмин монтаж едилмәси үзәриндә иш апарылыр. Филм јалныз кәлән илин пајызында- кинофестиваллара гатылдыгдан сонра чыхачаг.

Ф.Попов, мәнзәрәли вә көзәл јерләри олдуғу үчүн Чох кәндини сечдијини дә гејд етмишдир. Бу филмә бахан тамашачы Дағыстан мәдәнијјәтинә гәрг оларағ зәвг алачаг, республикамызын һәјаты вә әнәнәләри илә даһа јахындан таныш олачаг.

К. Бабајева.

Сијаһыја алынманын тарихи һаггында...

2 ←

бу көстәричи 1926-1956-чы илләрдә 43 фаиз, 1959-1980-чи илләрдә 68 фаиз, 1989-2002-чи илләрдә 43 фаиз тәшкил етмишдир.

2020-чи илдә Дәрбәнд шәһәри вә рајонунда әһалинин Үмумрусија сијаһыја алынмасынын кечирилмәсинә һазырлыг ишләринин көрүлмәсинә 2019-чи илдән башланылмышдыр. Бәләдијјәләр сәвијјәсиндә јарадылмыш сијаһы комиссијалары, ичра һакимијјәти вә јерли өзүнүидарә органлары арасында разылашдырылмыш ишләри тәмин етмәлидир. Рајон вә шәһәр әразиләриндә јерләшән тикилиләрин сијаһы учотуна алынмасы, әһали һаггында дәгиг вә актуал мәлуматларын јерләшдирилмәсинин формалашдырылмасы үзрә иш апарылмышдыр.

Әһалинин Үмумрусија сијаһыја алынмасы 10 илдән бир кечирилир вә бу дәфә 2020-чи илин октјабр ајынын 1дән 31 –нә дәк кечирилмәли иди, анчаг јени коронавирус инфексијасы пандемијасы илә бағлы тәдбирин чари илин октјабрын 15-дән башланылмасына даир гәрар гәбул едилмишдир.

Русија вәтәндашларынын аилә вәзијјәти, мәшғуллуғу, кәлир сәвијјәси, харичи дил билмәси вә мәнзил һаггында-јашајыш мәнзилинин нөвү, үмуми саһәси, отагларын сајы, евин тикилмәсинин тарихи кими он суала чаваб вермәлидирләр. Сорғу ајырыча бланкларда-сорғу вәрәгәләриндә вә еләчә дә сијаһыјаалыныны планшетинә гурашдырылмыш хүсуси програм васитәсилә кечириләчәкдир. Гаршыдакы сијаһыја алынманын башлыча јенилији Русија вәтәндашларынын електрон сијаһы вәрәгәсинин сәрбәст долдурулмасына имкан верилмәсидир. Сијаһыја алынмада Росстатын нүмајәндәсинин кәлишини көзләмәдән иштирак етмәк олар, дөвләт хидмәтләри ваһид порталында (Gosuslgi. ru) сајтында хүсуси бөлмә јарадылачагдыр. Бундан сонра верилмиш хүсуси електрон коду сијаһычыја көстәрилмәлидир. Еләчәдә кечүрүлмә саһәләриндә, о чүмләдән чохфункционал мәркәзләрдә (МФЦ) тәзәдән јазылмаг олар.

Рајонлашдырылмыш тәшкилатчылыг сијаһы планына көрә Дәрбәнд шәһәриндә вә рајонунда 36 вә 31 сијаһы, 218 вә 187 несаблајычы саһәләр јарадылмышдыр.

2021-чи илдә саһә сәвијјәсиндә 58 күнә 36 вә 31 нәфәр нәзарәтчиләр, 31 күнә 218 вә 187 нәфәр һесаблајычы персонал чәлб едилмишдир.

М.К Маһмудов
Дәрбәнд шәһәри вә Дәрбәнд рајону үзрә статистика шөбәсинин рәиси

Табасаран рајонунда Үмумрусија сијаһыја алынмасынын кедиши һаггында

Октјабрын 15-дә Табасаран рајон администрасијасында Үмумрусија әһалинин сијаһыја алынмасынын апарылмасы илә бағлы кәнд јашајыш мәнтәгәләри башчыларынын иштиракы илә мүшавирә кечирилмишдир.

Мүшавирәјә бәләдијјә башчысы Мәһәммәд Гурбанов башчылыг едиб.

Мүшавирәни ачан рајон башчысы сијаһыја алынманын рајон үчүн әһәмијјәтини гејд етмиш вә бунун илк рәгәмсал сијаһыја алынма олачағыны вурғуламышдыр.

«һәр шеј јүксәк тәшкилати сәвијјәдә олмалыдыр. Бу, гаршымыздакы илләрдә рајонун сосиал-игтисади инкишафынын асылы олдуғу бөјүк вә мәсулијјәтли бир ишдир. Сијаһыја алынманын мәлуматлары бүдчәнин формалашдырылмасында, дөвләт програмларынын ичрасында истифадә едиләчәк»,-дејә Мәһәммәд Гурбанов билдириб.

О, ејни заманда әһалинин сијаһыја алынмасы заманы санитарија вә епидемиоложи стандартлара риајәт олунмасынын вачиблијини дә нәзәрә чатдырыб.

Рајон администрасијасынын рәсми интернет сајтынын вердији мәлумата көрә, рајон башчысынын биринчи мүавини Рамиз Османов рајонда сијаһыја алынмаја һазырлыг истигамәтиндә көрүлән ишләрдән, сијаһыја алынма заманы көләчәк јениликләрдән данышыб. Онун дедикләринә көрә, кәнд јашајыш мәнтәгәләринин үнван игтисадијјатыны картографик материалларла мүгајисә етмәк үчүн чох иш көрүлмүшдүр.

Бүтүн ишләнмиш мәлуматлар автоматлашдырылмыш ВПН системинә дахил едилир. Рајонда 15 сијаһыја алынма саһәси вә 105 сајычы ишләјәчәк. Бу иши апаранлар антисептикләр, маскаларла тәмин едиләчәк вә коронавирус инфексијасынын гаршысынын алынмасы үчүн Роспотребнадзорун төвсијәләринә әмәл едәчәкләр. Сајычылар електрон планшетләрлә евләри кәзәчәк, бурада алынан мәлуматлар дахил едиләрәк изләнәчәк.

Бир даһа хатырладаг ки, ашағыдакы формаларда сијаһыја алынмадан кечә биләрсиниз: Дөвләт хидмәтләри порталындакы шәхси һесабынызда, евдә сијаһыја алынма апаранлары көзләмәклә вә ја сијаһыја алынма мәнтәгәсини өзүнүз зијарәт етмәклә.

Кәнд јашајыш мәнтәгәләринин башчылары сијаһыја алынма мәнтәгәләринин сијаһыја алмаја һазыр олмасы барәдә мәлумат вермәлидирләр.

Мүшавирәни јекунлашдыран рајон рәһбәри кәнд јашајыш мәнтәгәләринин башчыларыны рајонда әһалинин сијаһыја алынмасынын ганун позулмадан, низамлы шәкилдә кечмәси үчүн онлары бу ишә мәсулијјәтлә јанашмаға чағырмышдыр.

Материалы һазырлады: Г.Өмәров

Үмумрусија әһалисинин сијаһыја алынмасы

Мән нечә Дөвләт хидмәтинин ваһид порталы васитәсилә сәсвермәдә иштирак етдим

Үмумрусија әһалисинин сијаһыја алынмасына башланылдығы күндән мән дә гәрара алдым ки, буну «сонраја» сахламајым вә сәсвермәдә иштирак едим.

Белә дә етдим,һамымыз үчүн вачиб олан бу һадисәдә Дөвләт хидмәти порталындан истифадә едәрәк иштирак едим. Сөзүн дүзү, әввәлчә мән чох һәјәчанланырдым,чүнки һеч вахт буну Дөвләт хидмәти васитәсилә етмәмишдим. Амма, нечә дејәрләр, «шејтан дејилдији гәдәр дә горхунч дејил», буну етмәк гәтијјән чәтин олмады. Ән чәтини илк аддымы атмаг иди, јәни сајтда гејдијјата дүшмәк иди. Чүнки мән чохдандыр ки, Дөвләт хидмәти порталындан истифадә етмәдијимә көрә, шифрәми унутмушдум, амма систем почт гутусуна дахил олан тәсдиг коду васитәсилә јени бир парол јаратмаға көмәк етди. Чох асанлыгла шәхси кабинәмә дахил оларaг һеч бир чәтинликлә үзләшмәјәрәк сәсвермәјә башланғыч дүјмәсини тапдым. Анкети долдурмаг үчүн бир аз сәбр тәләб олунса, да чәтин олмады, чүнки һәмин үнванда гејдијјатда оланларын сијаһысыны да анкетә гејд етмәк лазымдыр. Тәсадүфән мән башга бир дүјмәни басдығыма көрә бир анлыг интернет јох олду вә чох пешман олдум, амма систем өз јаддашында гејд етдикләрими сахлајыбмыш вә һеч бир проблемлә үзләшмәдән ишимә давам етдим, анкетин бүтүн суалларыны чаваблaндырдым. Бүтүн бу просес чәми јарым саата гәдәр вахтымы алса да мән мүвәффәгијјәтлә бу тапшырығын өһдәсиндән кәлдим вә һәмјиә да мәсләһәт көрүрәм вә төвсијә едирәм ки, буну чидди гәбул едәрәк тез бир заманда јеринә јетирсинләр, чүнки бу, һәр биримизин илк нөвбәдә вәтәндашлыг борчу вә вәзифәсидир. Дөвләт бүдчәни бөлүшдүрәркән өлкәдә вәтәндашларын дәгиг сајыны билмәлидир, һәр шеј дә бундан асылыдыр.

Саимат Умарова

Идманчынын кәнчләрлә көрүшү

Октјабрын 15-дә рајон башчысы Мәһәммәд Гурбановун дәвәти илә гарышыг дөјүш сәнәти үзрә дөјүшчү, бирләшмиш лига (АСА) чемпиону Рүстәм Кәримов рајон кәнчләри илә көрүшмәк үчүн Табасарана кәлмишдир.

Идманчы һаггында кичик бир арајыш: Кәримов Рүстәм Кәримович Дағыстан Республикасынын Дәрбәнд шәһәриндә анадан олуб, Дәрбәнд шәһәриндә 15 сајлы орта үмумтәһсил мәктәбини битирдикдән сонра Ростов Дөвләт Игтисад Университетинә дахил олуб вә ораны мүвәффәгијјәтлә битириб. Ејни заманда һәвәскар јарышларда да чыхыш едиб.

О, мүрәккәб дөјүш сәнәти үзрә Русија идман устасыдыр, сертификат нөмрәси 118690. Онун илк мәшгчиси санда-ушу үзрә үчгат дүнја чемпиону Назим Абасовдур. һазырда о, «Дағыстан дөјүшчүсү» («Dagestan Fighter») клубунда Мансур Учакајевин рәһбәрлији алтында мәшг едир.

Тәдбирдә рајонун идман мәктәбләринин директорлары, мәшгчиләри, шакирдләри иштирак едибләр. Көрүш заманы Рүстәм идманын инсан һәјатындакы ролундан, бөјүк күч вә сәбр тәләб едән пешәкар идман нөвләриндән, гаршыја мәгсәдләр гојуб онлара чатмағын лазым олдуғундан данышмышдыр.

Өз нөвбәсиндә кәнчләр вә ушаглар идманчыја идман карјерасы, шәхси һәјаты илә бағлы бир чох суаллар вермиш, дөјүшләрә һазырлығын чәтин олуб – олмадығы вә идманчынын карјерасыны битирдикдән сонра һансы планларынын олдуғу илә марагланмышлар.

Көрүшдә иштирак едән рајон башчысынын мүавини Заур Мусајев зијарәтә көрә рајонун рәһбәри адындан Рүстәм Кәримова дәрин тәшәккүр етмиш, она бундан сонра да јүксәк зирвәләр фәтһ етмәји, ејни заманда бураја топлашан идман мәктәбләринин бүтүн шакирдләринә дә тәһсилдә вә идманда уғурлар, шанлы гәләбәләр арзуламышдыр.

Идманчы - һәмјерлисини саламлајан идман вә туризм үзрә шөбәнин рәиси Низами Ағаризајев рајон рәһбәрлијинин идманын инкишафы илә бағлы көрдүјү ишләрдән данышмышдыр.

Рүстәм Кәримовун өзү дә залда топлашанларын суалларыны бөјүк мәмнунијјәтлә чаваблaндырмыш, хатирәләрини вә идмандакы уғурларыны бөлүшдүрмүшдүр. О, јалныз вә јалныз зәһмәт, мүнтәзәм мәшгләрин бөјүк нәтичәләр әлдә едә биләчәјини ачыгламышдыр.

Көрүшүн сонунда о, идман мәктәбинин фәргләнән јетирмәләринә тәшәккүр мәктублары вә һәдијјәләр тәгдим етмишдир. Рүстәм Кәримович һәмчинин бир нечә УФС дөјүшчүсү вә Олимпија чемпионунун иштиракы илә Табасаран рајонунда мастер- класс кечирәчәјинә сөз вермишдир.

Г.Өмәров.
Рус дилиндән чевирәни: А.Ағакишијева.

БИЗИМ ӘНӘНӘЛӘРИМИЗ

Пајыз: сүпүркә тохумағын вахтыдыр

Зејфитдин бабанын тезликлә 90 јашы тамам олачаг. Анчаг онун никбинлијинә вә зәһмәтинә јалныз гибтә етмәк олар. Онун ән бөјүк мәгсәди- ән башлычасы, әвәзиндә һеч бир мүкафат истәмәдән башгаларына јахшылыг етмәкдир. Бу онун характеринә мәхсусдур. Бүтүн һәјаты боју белә олуб, һал-һазырда да беләдир- көмәк едә билдији һәр кәсә чанла-башла јардым етмәјә һазырдыр. Узун илләр колхозда, сонра доғулдуғу Јерси кәндиндәки совхозда јүк машынынын сүрүчүсү ишләјиб.

Елә индинин өзүндә дә о, јахшылыг етмәк әнәнәсинә садиг галыб вә ону позмур. Кимин малгарасыны бағламаг үчүн кәндирә, кимин сүпүркәјә еһтијачы варса, онун јанына кедир вә Зејфитдин баба һеч вахт, һеч кимә јох демир, һамынын хаһишини јеринә јетирир, ејни заманда бунун мүгабилиндә пул да алмыр.

Инди пајыз кәләндән сонра һамы она һәјәт сүпүрән сүпүркә дүзәлтмәк үчүн лазым олан биткини јығыб кәтирир, һансы ки, бу битки чәмәнликләрдә боллуча битир вә «Дәвә гулағы» адланыр. «Дәвә гулағы» чох кениш јајылмыш вә адындан көрүндүјү кими өзү дә дәвә гулағына бәнзәјир. Асанлыгла гырылыр вә буна көрә дә ону јығмаг чох асандыр. Ону јығаркән чох бөјүк дәстәләр јығмалысыз ки, сүпүркә јахшы вә «јумушаг» олсун.

«Дәвә гулағы» ны сүпүркәјә бағламаг илк бахышдан көрүндүјү гәдәр асан дејил. Бунун үчүн хүсуси бачарыг вә усталыг тәләб олунур. Она көрә дә бунун өһдәсиндән кәлә билмәјәнләр Зејфитдин бабанын јанына кәлирләр. Чүнки о, бу ишин чох көзәл, әла устасыдыр.

Зејфитдин баба бу һәјатда јахшылыг етмәклә инсанлара, хүсусән кәнчләрә нүмунә кәстәрир. Онун бу хејирхаһ әмәли һамыја бир өрнәкдир. Фарс шаири Чәлаләддин Руминин дедији кими, өлүм јер үзүндә јахшы вә пис әмәлләрдән башга һәр шејин үстүнү өртүр.

Мән дә «Дәрбәнд» гәзетинин редаксија һејәти адындан она мөһкәм чан сағлығы, даһа сағлам вә узун өмүр арзулајырам.

Г.Өмәров.

Рус дилиндән чевирәни:
А.Ағакишијева

АБУНӘ-2022

ҺӨРМӘТЛИ ОХУЧУЛАР!

«**Дәрбәнд»** республика ичтимаи-сијаси **гәзетинә 2022-чи** ил үчүн абунә јазылышы давам едир.

Гәзетә рабитә шөбәсиндә вә редаксијада (әкәр редаксијадан јазыларсынызса, онда бу заман гәзетин гијмәти 253,50 рубл олачагдар) абунә јазыла биләрсиниз.

Бир илә – 507,00 рублдур.

Индекс – ПА 463

Үмумрусија «Рубеж» форумунда Дағыстаны үч нүмајәндәси тәмсил едир

Дөрдүнчү «Молодежки ОНФ»-«Рубеж 2021» Үмумрусија форуму Калуга вилајәтиндә старт көтүрмүшдүр.Әнәнәви олараг, онун мејданчасы Жуковски рајонунун Восход кәнди јахынлығындакы дүшәркәдә салынмышдыр.

Өлкәнин 67 бөлкәсиндән 18-дән 35-ә кими јаш һәдди олан 100 иштиракчыја һәфтә әрзиндә стратежи идарәетмә бачарыглары, критик вәзијјәтләрдә лидерлик вә команда иши өјрәдиләчәк. Форума кәләнләр арасында Крым, Јакутија, Забајкалски вилајәти, Амур бөлкәсиндәки фөвгәладә һалларын нәтичәләринин арадан галдырылмасында иштирак едән кәнчләр дә вардыр.

Халг чәбһәсинин лидери, Русија Президенти Владимир Путин форум иштиракчыларына саламлама телеграммы көндәрмишдир. Дөвләт башчысы көнүллү тәшәббүсчүләрин әһәмијјәтини вурғулады вә көнүллүләрин доғма шәһәр вә бөлкәләрин инкишафына вердији шәхси төһфәјә көрә онлара өз миннәтдарлығыны билдирди. Өлкә Президентинин мүрачиәтини «Рубеж» иштиракчыларына Русија Федерасијасы Дөвләт Думасынын депутаты, Кәнчләр Сијасәти үзрә комитәнин сәдр муавини, «Молодежки ОНФ» рәһбәри Игор Кастјукович чатдырды.

-Нүфузлу ичтимаи тәшкилатынызын активиндә әтраф мүһитин мүһафизәси вә фөвгәладә һалларын нәтичәләринин арадан галдырылмасында иштирак етмәк, гајғы вә диггәтә еһтијачы оланлара тәмәннасыз јардым көстәрмәкдир. Мүасир биликләрә, јени бачарыгларын инкишафына олан арзунуз, доғма шәһәрләринизин, бөлкәләринизин, бүтүн Русијанын инкишафына шәхси төһфә вермәк истәјиниз ән дәрин рәғбәтә лајигдир. «Рубеж» форумунун әсас вәзифәси –өлкәнин һәр јериндән кәлән истедадлы, енержили, гајғыкеш кәнчләрә дәстәк олмаг, онлары һәмфикир инсанлардан ибарәт сых бир достлуг групунда бирләшдирмәкдир. Сизә уғурлар вә мүвәффәгијјәтләр, ән хош вә унудулмаз тәәссүратлар диләјирәм,-сөзләри Президентин мүрачиәтиндә сәсләнди.

Әнәнәви олараг, форумун тәһсил программы беш блокдан ибарәтдир: мәрузәчиләрлә көрүшләр, устад дәрсләри, команда гурма тәлимләри, јарадычы фәалијјәтләр, «галстуксуз» көрүш форматында спикерләрлә тонгал әтрафында диалоглар. Епидемиоложи вәзијјәт нәзәрә алынмагла, анти-епидемиоложи тәләбләрә риајәт олунмасына хүсуси диггәт јетирилир.

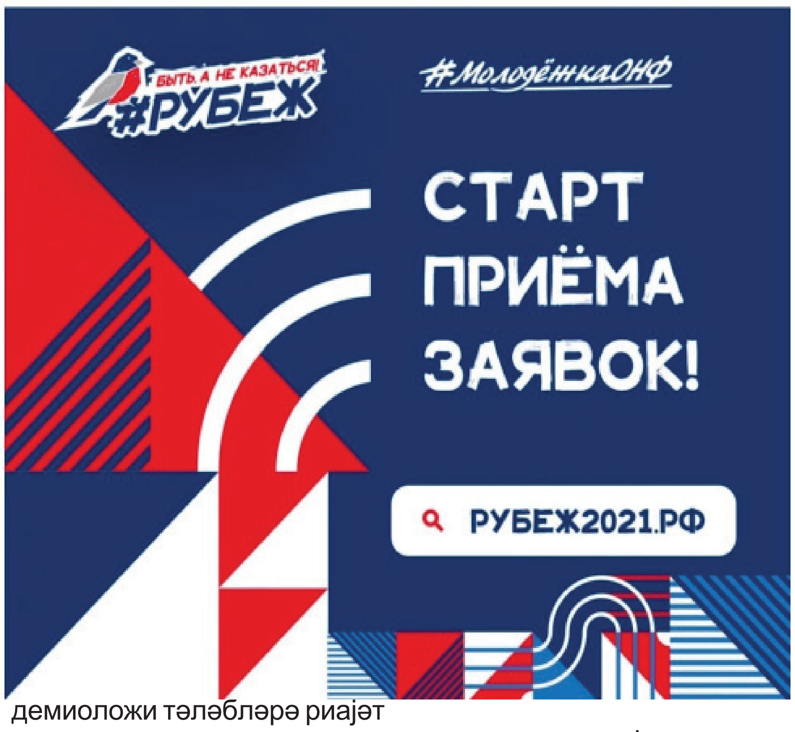

-Һәр бир иштиракчынын пејвәнд сертификаты, үстәкәл 72 саатдан кеч олмајараг едилән мәнфи ПСР тести вар. Мејданчаја дахил олан һәр кәс үчүн тәләбләр ејнидир, истәр иштиракчы, истәр тәшкилатчы, истәрсә дә дәвәт олунмуш гонаглар, спикерләр. Бундан әлавә, Федерал Тибби вә Биоложи Акентлијин һәкимләри форумда бизимлә ишләјирләр. ФМБА бизим чохданкы достларымыз вә тәрәфдашларымыздырлар. Биз бирликдә «Донор олараг галын» донор марафонлары кечиририк вә бүтүн форум мејданчаларында һәкимләр тибби дәстәк верирләр,- дејә Русија Федерасијасы Дөвләт Думасынын депутаты, Кәнчләр Сијасәти үзрә комитә сәдрини биринчи муавини, «Молодежки ОНФ» рәһбәри Игор Кастјукович чатдырды.

Бу ил илк дәфәдир ки, «Рубеж» форуму ирәлидәки илләрдән фәргли олараг јајда дејил, пајызда кечирилир, бунун сәбәби, јајда «Молодежки ОНФ» командасынын фөвгәладә һал зоналарында- Крым, Забајкалски вилајәти, Амур бөлкәси, Јакутијада фәсадларын арадан галдырылмасы үчүн фәал ишләмәси вә сакинләрә јенидәнгурма ишләриндә көмәк етмәси олмушдур.

Форумун ачылыш күнүндә иштиракчыларла сөһбәт едән Халг Чәбһәси Ичраијјә Комитәсинин рәһбәри Михаил Кузнесов пандемија дөврүндә көрдүкләри ишләрә вә әһалијә фөвгәладә һалларын нәтичәләринин арадан галдырылмасында көмәк етдикләринә көрә көнүллүләрә тәшәккүрүнү билдирди.

-Сиз өзүнү тәчрид едәркән гочалара вә тәнһа инсанлара системли олараг көмәк етмәјә башлајан, хәстәханаларда нәглијјат чатышмадығы заман һәкимләри нәглијјатла тәмин едән, һеч нәдән горхмајан вә ән чәтин олан јерләрдә оланлардансыныз. Сәмәрәлилик вә етибарлылыг һәмишә «Молодежки ОНФ» командасынын үзвләрини фәргләндирән чәһәт олмушдур. Буна көрә чох сағ олун. Билирәм ки, бурада тәтил әвәзинә јајда дашгын вә јанғын бөлкәләринә сәјаһәт едән кәнчләр дә топлашараг инсанлара евләрини јанғындан, сел басмасындан хилас етмәјә көмәк етмишләр. Кузнетсов ону да гејд етди ки, «Рубеж» форуму бөјүк бир ишин нәтичәләрини үмумиләшдирмәк, јени бир шеј өјрәнмәк вә планлар гурмаг үчүн ән ујғун форматдыр.

Иштиракчыларын арасында Дағыстан Республикасындан «Молодежки ОНФ» командасынын үзвләри- Магај Ибрагимов, Саид Хајрулајев вә Ринат Вәзиров да дахил олмагла өлкәнин 67 бөлкәсинин нүмајәндәләри вар иди.

-Өлкәмизин ән чәнуб шәһәри Дәрбәнддән «Рубеж» Үмумрусија Форумуна кәлдим. Бура топлашан кәнчләрин арасында хејлиси илә артыг дост олмушам. Шәртләр дә гејри-адидир – саһә шәраити, амма јүксәк сәвијјәдә-дејә Ринат тәәссүратларыны бөлүшдү.

Әнәнәви олараг, «Рубеж» форуму, бу күн өлкәдә сајы 80 миндән чох олан «Молодежки ОНФ» командасы үчүн әсас вә мәркәзи тәдбирләрдән биридир.

Материалы һазырлады:
Н.Рәһимова

Кичибәјин бол вә әтирли мәһсулу

Табасаран рајонунда зәһмәти севән инсанлар чохдур. Онлардан бири дә рајонун Јерси кәндиндән олан Кичибеј Сәлимовдур. О, 8 һектар торпаг саһәсини иҹарәјә ҝөтүрүб вә бурада алма бағы беҹәрир. Бу ишә башладығы әввәлки илләрдә онун гаршысында чәтинликләр ортаја чыхырды. Лакин сонралар дөвләт субсидијаларынын көмәји вә шәхсән өзүнүн ҝәркин зәһмәти сајәсиндә мүхтәлиф алма нөвләринин јетишдирилдији ҝөзәл бир мејвә бағы әмәлә ҝәтирди. Онун бағында мүхтәлиф нөвлү алмалар јетишир. Бу мејвәләрин сијаһысына ајдаред, шавфран, моди,флорина нөвләри дахилдир.

Һәддиндән артыг гызмар кечән јај алмаларын истидән јанмасына сәбәб олду. Амма буна бахмајараг, онун алмалары јенә дә өз ҝөрүнүшүнү итирмәјиб,чох ширин вә әтирли бир дада маликдирләр. Бунун сәбәби исә Кичибәјин вахтында ики су гујусу газмасыдыр. Бу гујулардан чыхан сујун васитәсилә баҹарыглы бағбан алма ағаҹларыны ҝәдәринҹә сулајыб вә нәтиҹәдә бол мәһсула саһиб олуб.

Тәбии ки, пајыз фәслиндә базарлара бол мәһсул ҝәтирилир вә бурада сатылан мејвәләрин дә гијмәти ашағы дүшүр. Она ҝөрә дә мәһсулларын гијмәтләринин галхаҹағы аны ҝөзләмәк вә онлары јаза гәдәр сахламаг лазымдыр. Бунун үчүн мејвәләри еһтијатла вә сәлигә илә картон јешикләрә јығыб бағлы вә сәрин отагда сахламаг лазымдыр.

Јери ҝәлмишкән, ону да гејд етмәк лазымдыр ки, һәләлик бағдакы алмаларын һамысы јығылмамышдыр. Бунун сәбәби исә арасы кәсилмәдән јаған лејсан јағышлар олмушдур. Күләк вә јағыш алмалары јерә төкмүш вә бу да алма бағынын саһибинә ҹидди зијан вурмушдур.

Алма јығымында Кичибеј Сәлимова онун доғма кәндиндән олан фәһләләр көмәк етмишләр.

Бүтүн зәһмәткеш инсанлара башладыглары һәр бир ишдә уғурлар, ҹан сағлығы вә бол немәт арзулајырам.

Г.Өмәров.

КӘНД ТӘСӘРРҮФАТЫ

Варланмаг истәјирсәнсә - ишлә!

Сакитдин Әһәдов Табасаран рајонунун Јерси кәнд орта үмумтәһсил мәктәбиндә бәдән тәрбијәси мүәллими ишләјир. Мүәллимин маашы аз олдуғундан Сакитдин ики һектар үзүм бағыны иҹарәјә ҝөтүрүр вә бош вахтларында өз саһәсиндә ҹан-башла чалышыр. Онун әмәксевәрлији, сонсуз һәвәси инсаны јалныз һејрәтләндирир: һәр сааты, һәр дәгигәси ҹәдвәлә јазылыб; саһәсинә сәјлә јанашыр, вахтлы-вахтында будама ишләрини апарыр, мәһсулун чүрүмәмәси үчүн кимјәви маддәләр сәпир.

Сакитдинин үзүм саһәси узагдан нәзәри ҹәлб едир, гоншуларын саһәләрилә мүгајисәдә нәзәрәрчарпаҹаг дәрәҹәдә бахымлыдыр, - буну һәлә саһәјә чатмамыш- чох да узагда олмајан «Јенҝијер» тәпәсиндән дә мүшаһидә етмәк олар. Аталар јахшы дејибләр: «Бağа бахарсан, бағ олар, бахмазсан дағ олар ».

Тәбии ки, торпаг чох зәһмәт тәләб едир, амма бунун сајәсиндә борҹлу да галмыр, әмәкчијә бол мәһсул вә ҝәлир ҝәтирир.

Сентјабрын 15-дә- һәлә бир һәфтә јаған лејсан јағышлар башламамышдан әввәл, Сакитдин јорулмаг билмәдән јетишдирдији ҝүнәш мејвәсини вахтында јығмағы баҹарды. Әҝәр буну вахтында етмәсәјди, ара вермәдән јаған јағыш кәһрәба салхымларын һамысыны чүрүдәр вә онун чәкдији ҝәркин зәһмәт пуч олуб ҝедәрди. Јығым заманы 36 нәфәр адам топланды. Онларын 20 нәфәри Сакитдинә көмәјә ҝәлән гоһумлар иди. Галанларына исә һәр иш ҝүнүнә 1200 рубл әмәк һаггы өдәјирди. Нәтиҹә чох үрәкачан олду, һәр бири 9 тон ҝәлән 3 КАМАЗ- үмумиликдә 27 тон үзүм топланды.

Әввәлки илләрдән фәргли олараг бу ил «Јығылмыш мәһсулу һара тәһвил вермәк лазымдыр?»,- суалы чох асанлыгла һәлл олунду, ортаја проблемләр чыхмады. Чүнки Дәрбәнд көпүкләнән шәраблар заводу (ДКШЗ) мәһсулун һәр килограмыны 29 рубла гәбул етмәјә разылыг вермишди вә бу гијмәт дә мәгбул, гәнаәтбәхш иди.

Камаз сүрүҹүләри мәһсулун һәр бир рејсини 7 минә дашыдылар. Беләликлә, өз хәрҹләри чыхарылдыгдан сонра иш адамы Сакитдин мүәллим јахшы газанҹ әлдә едә билди. Неҹә дејәрләр, варланмаг истәјирсәнсә- ишлә!

Гәдирбәј Өмәров. Русҹадан чевирәни: А.Ағакишијева.

СЛУЖБА МОБИЛИЗАЦИОННОМ ЛЮДСКОМ РЕЗЕРВЕ

Контракт о пребывании в резерве заключается с гражданином, пребывающим в запасе, ранее проходившем военную службу и имеющим воинское звание:

- солдата, матроса, сержанта, старшины, прапорщика и мичмана, в возрасте до 42 лет;

- младшего лейтенанта, лейтенанта, старшего лейтенанта, капитана, капитан-лейтенанта, в возрасте до 47 лет;

- майора, капитана 3 ранга - в возрасте до 52 лет; - полковника, капитана 1 ранга - в возрасте до 57 лет.

Первый контракт заключается сроком на 3 года.

Денежные выплаты резервистам

1. Средняя заработная плата:

- для работающих граждан по основному месту работы

от 5 000,00 руб., за 5 дней пребывания на сборах;

- для неработающих граждан производится выплата среднего заработка из расчета минимального размера оплаты труда в пределах 3 000,00 руб., за 5 дней учений.

2. Ежемесячный оклад, установленный Правительством Российской Федерации в размере 12% размера оклада по воинской должности, по которой гражданин приписан к воинской части, и размера оклада по воинскому званию:

- рядовой - 2 200,00 руб.;

- капитан, майор - 4 200,00руб.;

- подполковник - 4 300,00 руб.; - полковник — 4 900,00 руб.

3. После заключения контракта выплачивается ежемесячная процентная надбавка к месячному окладу за непрерывное пребывание в резерве:

- от 3 до 5 лет — 10 процентов;

- от 5 до 10 лет — 20 процентов.

Порядок привлечения к службе в резерве

Продолжительность учебных сборов от 10 суток до месяца, раз в год.

Проверочные сборы длятся от 2 до 5 суток.

Обеспечение продовольственным и вещевым имуществом во время прохождения сборов, согласно нормам.

Проезд к месту прохождения военных сборов и обратно оплачивается при предъявлении проездных документов и справки о невыдаче воинских перевозочных документов. Может быть присвоено очередное воинское звание, после прохождения военных сборов, сдачи соответствующих зачетов и нахождения соответствующей должности.

Обращаться в военный комиссариат городов Дербент, Дагестанские Огни, Дербентского района тел. 8-87(240)-4-28-86; 8-87(240)-4-28-54.

COVID-19

Ковид јенә туғјан едир

Сон заманлар бир аз севинирдик ки, бу ҝөзә ҝөрүнмәз дүшмән хәстәлик азалыр. Амма һеч онун елә бир фикри дә јохдур. Артыг јенә артмагдадыр, чохалыб инсанларын һәјатыны мәһв етмәкдә давам едир.

Октјабрын 30-дан нојабрын 7-нә кими, карантин елан олунду. Бу о демәкдир ки, о һеч вахт азалмајыб. Хәстәханаларда хәстәләрин сајы артмагдадыр, хәстәханадан кәнарда евләриндә мүалиҹә алан хәстәләрин дә сајы ҝүнү-ҝүндән артыр.

Коронавирус дејилән бу залым хәстәлик, һамыны вәсвәсәјә салараг өз ҹәнҝинә алыб. Автобусларда инсанлар, бир-бирилә әл тутуб саламлашмага вә ҝөрүшмәјә горхурлар. Һәкимләрин дедијинә ҝөрә хәстәханаларда «Ваксин» едәнләрин сајы чох олса да хәстәләнәнләрин сајы да азалмаг билмир. Инсанлар бу хәстәлијә галиб ҝәлмәк үчүн һәр шејә әл атырлар. Сарымсаг, соған, спирт, зәнҹәфил вә с. васитәләрдән истифадә едирләр. Амма коронавирус исә ҝетмәк билмир ки, билмир. Јенә дә үмид Аллаһдадыр.

Тојлара иҹазә верилмир, доғмалар бир-бириндән узаглашыб. Јенә 7 ҝүн карантин олаҹағы дејилир. Каш өтән ҝүнләримиз гајыдајды. Инсанлар үчүн бундан бөјүк чәтинлик нә ола биләр ки, Аллаһ өзү бизә јар олсун. Инсанларын үзүндәки тәбәссүм итиб, о тәбәссүмү үзүмүзә гајтар Аллаһым. Бүтүн хәстәләрә ҹан сағлығы, сағлам вә мәналы өмүр арзулајырыг.

М.Сејидов

Баш редактор әвәзи
Т.Г. ӘЛӘКПӘРОВ

Мәсул катиб
А.һ.МӘММӘДОВА

Шөбә редакторлары:
Ҝ.Г.БАБАЈЕВА
Р.М. МУСАЈЕВ

Мүхбирләр:
һ.һ. КӘРИМОВ
М.М.СЕЈИДОВ
Н.А.ГУЛИЈЕВ
Г.У. ӨМӘРОВ
Б.К. ПИРМӘҺӘММӘДОВ
Н.Р. МИРҺӘМИДОВА

Еһм оператору
А.Ј.АҒАКИШИЈЕВА

Баш мүһасиб
М. И.РӘҺИМОВА

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ НӘШРИЈЈАТЫН ҮНВАНЫ:
368600, Дағыстан Республикасы, Дәрбәнд шәһәри, Ленин күчәси, 37
тел.-факс (240) 4-73-59,
факс (240) 4-74-33
www.derbend.ru
(E-mail: gazetaderbend@mail.ru)
Телефонлар: баш редактор 89894856030, үмуми шөбә 89604204987

«Типографија-М» ММҸ-дә чап едилиб.
Индекс 368600
Мәтбәәнин үнваны Дәрбәнд шәһәри, С.Гурбанов күчәси, 25
Телефон: 4-50-76

Гәзетин чапынын кејфијјәти барәдә мәтбәәјә мүраҹиәт едә биләрсиниз.

Рабитә, информасија технолоҝијалары вә күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт (Роскомнадзор).
Күтләви информасија васитәләринин гејдијјаты һаггында
Шәһадәтнамә
ДР үзрә рабитә, информасија технолоҝијалары вә Күтләви коммуникасијалар саһәсиндә нәзарәт үзрә Федерал хидмәт идарәси.
ПИ № ТУ05-00428
21.05.2019 г.

Материалларда ҝедән фактлар үчүн мүәллифләр мәсулијјәт дашыјырлар. Мүәллифләрин мөвгеји илә редаксијанын мөвгеји ујғун ҝәлмәјә биләр.

Индекс: ПА-463
Чапа имзаланды: 21.10 . 2021.

Фактики олараг 9.30
Саат 10.00

Тираж 2000
Сиф. №